

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

22. januar 2009
J.nr. 2206/1196-0003
Ref. ahk/ncl

Grønbog ”Et europæisk energinet, der sikrer forsyningerne, bæredygtigheden og konkurrenceevnen”

KOM(2008) 782 af 13. november 2008.

Notatet er også oversendt til Energipolitisk udvalg.

1. Resumé

For at nå EU's klima- og energipolitiske målsætninger inden for bl.a. vedvarende energi og reduktion af drivhusgasser er det nødvendigt, at de europæiske energinetværk tilpasses. Kommissionen har på den baggrund fremlagt en grøn bog om et europæisk energinet. Grønbogen lægger op til en debat om, hvordan EU bedst kan fremme de nye energinet, der med et passende finansieringsgrundlag kan bidrage til målsætningerne, der er fastsat i EU's 2. strategiske redegørelse.

2. Baggrund

EU's klima- og energipakke som der blev opnået politisk enighed om på Det Europæiske Råd i december 2008 forpligter medlemslandene til at fastsætte ambitiøse mål for udbygning med VE og reduktion af drivhusgasser, men disse mål kan kun opnås, hvis el- og gastransmissionsnettet udbygges tilstrækkeligt. EU's politik vedrørende energinet skal derfor bringes på linje med EU's klima- og energipolitik i øvrigt.

Udgangspunktet har hidtil været, at energinettene skal være selvfinansierende. Men i betragtning af de udfordringer, vi står over for, når det gælder forsyningssikkerhed, og de omfattende investeringer Europas energinet har brug for, er det imidlertid nødvendigt, at EU styrker sin politik for udviklingen af energinet. EU bør således være i stand til at gribe ind eller mægle i tilfælde, hvor det ikke lykkes offentlige og private parter at gøre fremskridt i centrale projekter af europæisk betydning. EU bør også revidere finansieringsgrundlaget, navnlig programmet for de transeuropæiske energinet (TEN-E), så det bedre opfylder de politiske mål. Programmet TEN-E har siden starten i 1996 ydet støtte til undersøgelser af energiinfrastruktur af europæisk interesse, men der er kun begrænsede midler til rådighed, og der ydes sjældent direkte investeringsstøtte.

3. Hjemmelsgrundlag

Hovedparten af initiativerne vedrører forbedret international koordinering, som ikke nødvendigvis kræver særskilt hjemmel. TEN-E programmet er hjemlet i særlige retningslinjer

baseret på Europa-parlamentets og Rådets beslutning nr. 1364/2006/EF samt 680/2007/EF fsva. den finansielle støtte til programmet.

4. Nærhedsprincippet

Grønbogen rejser ikke i sig selv spørgsmål om forholdet til nærhedsprincippet, idet der ikke er tale om et konkret forslag til lovgivning.

Grønbogen beskæftiger sig med muligheden for på længere sigt at realisere et fuldt integreret og fleksibelt europæisk energinet, hvilket ikke i tilstrækkelig grad kan efterleves ved udelukkende nationale tiltag, idet nettene i de nye medlemsstater ikke er fuldt ud forbundet med hinanden og med de gamle medlemsstater. Derfor vurderes det i givet fald hensigtsmæssigt med tiltag på EU-niveau med henblik på at sikre, at alle EU's medlemsstater kan høste det fulde udbytte af det indre marked for energi.

5. Formål og indhold

Formålet med grønningen er at indhente synspunkter om, hvordan EU bedst kan fremme de nye energinet, som Europa behøver ved hjælp af alle de midler, der er til rådighed. Grønbogen peger på en række større strategiske projekter, som EU kunne fremme for at styrke solidaritet, bæredygtighed og forsyningssikkerhed. De væsentligste elementer i grønningen er følgende:

- Støtte til udvikling af energinet, herunder revision af TEN-E retningslinjerne eller egentlig erstatning med et nyt stærkere instrument.
- TEN-E målene bør baseres på EU's energipolitik (20-20-20-målene)
 - Formålet bør udvides til LNG (flydende naturgas) og gaslagring og evt. olierørledninger
 - Der skal fokuseres på et mindre antal strategiske projekter af særlig europæisk interesse
 - Der skal koordineres med finansieringsinstitutterne EIB (Den Europæiske Investeringsbank) og EBRD (Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling)
 - TEN-programmets budget er fortsat en begrænsende faktor, og EU bør overveje hvilke muligheder der er for at forøge budgettet.
- Smidiggørelse af administrative og reguleringsmæssige procedurer, herunder udpegning af koordinatore for 4 særligt prioriterede projekter:
 - Sammenkobling af Litauens og Polens elnet
 - Sammenkobling af Frankrigs og Spaniens elnet
 - Udvikling af et havmøllenet i Nord- og Østersøen
 - Gasforsyningssikkerhed, Nabucco-gasrørledningen
- Den tredje liberaliseringspakke styrker samarbejdet mellem el- og gassystemoperatøerne i europæisk samarbejde (ENTSO). Grønbogen nævner øget integration med etableringen af en fælles europæisk transmissionssystemoperatør (TSO) som en mulighed.

Kommissionen har udpeget et antal konkrete projekter i den anden strategiske energirededgørelse (KOM(2008)781) med henblik på at kunne nå sine klima- og energipolitiske mål:

- Sammenkobbingsplan for Østersølandene – er efterfølgende udmøntet i det igangværende arbejde med en Baltic Interconnector Plan
- En ny sydlig gaskorridor, herunder etablering af Nabucco-gasrørledningen
- Middelhavs-energi-ring
- Etablering af nord-syd-forbindelser mellem el- og gasnettene i Sydøsteuropa (NETS-projektet)
- Plan for et Nordsønet

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Der er tale om en grøn bog, som ikke i sig selv har konsekvenser for dansk ret.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Der er tale om en grøn bog som ikke i sig selv har konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Grønbogen er sendt i høring. Høringssvar vil blive eftersendt.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark kan generelt støtte initiativer der sigter på at forbedre de europæiske energinet. Af særlig dansk interesse er Baltic Interconnection Plan, som vil forbedre forsynings-sikkerheden i Østersøområdet og integrere el- og gasmarkedene. Fra dansk side lægger man dog generelt vægt på, at også tiltag der sigter på at mindske brugen af energi - dvs. energieffektiviseringer – prioriteres, samt at udviklingen af vedvarende energi fremmes.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Afbrydelsen af gasforsyningerne fra Rusland gennem Ukraine primo januar 2009 har igen sat fokus på, hvor sårbare store dele af EU er overfor eksterne afbrydelser af gasforsyningen. Det formodes derfor, at der vil være generel opbakning til en styrkelse af energinettene i Europa.

En forøgelse af TEN-E budgettet kan muligvis møde modstand i nogle medlemslande, idet det enten kræver reallokeringer i EU's gældende budget eller enighed om forøgede indbetalinger fra medlemslandene.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.